24.

DISSERTATIO
ANATOMICO-CHIRURGICA
DE POPLITIS ANEURYSMATE;

QUAM, Deo juvante, & Præside M. PETRO-MATHURINO BOTENTUIT LANGLOIS, *Scholarum Moderatore, antiquo in Scholâ Practicâ Professore, tueri conabitur* JOANNES-JACOBUS THILLAYE, *Rothomagensis, præclaræ Artium Facultatis in Almâ Universitate Parisiensi Magister, Anatomes in Scholâ Practicâ nuper Prosector & Regii Scholarum Hospitii alumnus primarius, Dissertationis Auctor.*

Die Sabbati 11ª. *mensis Septembris anno R. S. H.* 1784, *à sesqui-secundâ post meridiem ad septimam,*

PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS.

PRO ACTU PUBLICO,

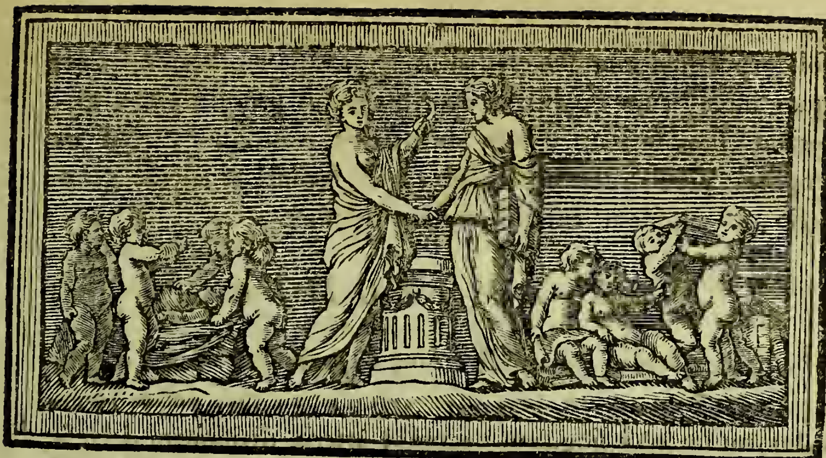
ET

MAGISTERII LAUREA.

Typis MICHAELIS LAMBERT, Regii Chirurgiæ Collegii, necnon Academiæ Typographi, viâ Cythareâ.

M. DCC. LXXXIV.

D. O. M.

DISSERTATIO ANATOMICO-CHIRURGICA DE POPLITIS ANEURYSMATE.

Quandiu ſuis in vaſis continetur ſanguis, nec major eſt ipſius impetus, quàm parietum quibus coercetur reſiſtentia, ex mutuâ illâ actione & reactione vigent functiones, firma ſtat ſanitas. Sin autem violentiùs ad eoſdem parietes allidatur, & oppoſita ſibi repagula frangere tentet, ſi debilitata vaſa vi impellenti cedant, aut externâ quâcunque causâ diſrumpantur, tum ceſſat omninò, aut ſaltem plùs minùſve læditur naturalis

ſolidorum fluidorumque conſenſus. Hinc varia morborum series; quos inter, cùm Poplitis aneuryſma hujus programmatis materiam ſumpſerimus, tùm de arteriis generatim, tùm de Popliteâ peculiariter diſſeremus, quò faciliùs & morbi generatio, & ejuſdem curatio explicari poſſint.

EX ANATOMIA.

Arteriæ dicuntur vaſa quibus ſanguis à corde ad omne corpus deferrur. Non conicæ ſunt, ſed cylindricæ, imò potiùs ſeries cylindrorum poſt ſingulam quamque arteriæ diviſionem decreſcentium, ita ut ramorum collectivè ſumptorum lumen trunci capacitatem eò magis ſuperet, quò remotiores à corde, ac proindè numeroſiores diviſiones computantur: ſin autem ſucceſſivè & ſeparatim conſideretur trunci, ramorum, ſurculorumque diameter, imminui videbitur.

Variæ ſunt earum tunicæ: in magnis corporis cavitatibus ex communi membranâ adſcititiam mutuantur: alibi nihil ſimile reperitur, ſed cellulosa tela quâ vicinæ partes alligantur, arterias majores laxiùs ambit, minores ſtrictiùs conſtringit, & eò tenuior, brevior, denſiorque advertitur, quò propiùs ad arteriam accedit. Ex hâc tunicâ interiores confirmante magnum arteriis conciliatur robur; hinc fixum ſitum, figuram ſtabilem habent, vicinis cum partibus conjunguntur, & pro vario uſu plùs minùſve inflectuntur.

Remotis hujus celluloſæ telæ lamellis, muſculoſa adparet tunica circularibus conflata fibris, aut potiùs circulorum ſegmentis, per extremos fines mutuò confertis. Secundùm axim arteriæ nullæ protenduntur fibræ, & circulares etiam in capillaribus non deprehenduntur: ex illâ tunicâ contractilitas & irritabilitas arteriarum.

Hanc inter & ſequentem adeſt cellularis textus, tenuis, & brevior qui tertiam tunicam conſtituit.

Interior tandem mollis, levigata, unius tenoris, internæ cordis membranæ continua, arachnoides, villoſa, nervea dicitur. Aneuryſmata, polypoſaſque concretiones tùm contextu continuo, tùm levitate impedit.

Suæ non deſunt arteriis arteriæ, venæ, nervi, ſed in majoribus tantùm truncis conſpiciuntur.

Ita conſtitutæ arteriæ maximo robore vigent, ut ſanguini ſingulo quoque momento in ſuos parietes nitenti obnitantur. Ideò, ubi flectitur arteria, fortior eſt in dorſo convexitatis, quàm in ſinu: quò majores rami, eò magìs ad axim trunci convergunt, ſic enim minuitur impetus ſanguinis in vaſorum parietes. Sed ex variis propugnaculis & munimentis quæ contra vim ſanguinis inſtituit provida rerum creatrix Natura, nullum ſanè utilius quàm anaſtomoſis. Sed eheu! Cùm maximè deſideratur hoc Naturæ beneficium, tùm ſæpè ſæpiùs deficit; nam quò majores trunci, eò rarior adeſt anaſtomoſis, quò minores, eò frequentior; ideò ſanè quòd in majoribus vaſis eumdem ſemper curſum teneat ſanguis, dùm in minoribus fluit refluitque viciſſim, undè multiplex vaſorum communicatio ibi neceſſaria fuit. Cùm verò ex hâc tantùm diſpoſitione pendeat ſucceſſus operationis quam in noſtro programmate inſtituendam ſuademus, pauca quædam de popliteis vaſis adjicere liceat.

Arteria poplitea à femorali, infimam circà femoris partem, primum inter & tertium tricipitem, retrorsùm & extrorsùm, ad ſuperiorem tibiæ quadrantem ſe projicit, ad internam femoris, & poſticam articulationis partem vergens. Congener vena ſuperiùs & extrinſecùs oras arteriæ parùm obtegit, dùm eamdem inferiùs ſtrictè nectit & implicat.

Solis ferè integumentis, toto suo decursu, tecta poplitea arteria ad inferiorem femoris & superiorem tibiæ partem per plures anonymos undique spargit ramos, sed præcipuos emittit qui articularium & Gemellorum nomine insigniuntur.

Articulares arteriæ tùm internæ tùm externæ in superiores, medias, & inferiores distinguuntur: omnes inter se communicant, & alias etiam habent anastomoses cum circumflexâ externâ & tibiali tùm anteriori tùm posteriori, & peronæâ.

Gemellæ pariter cum omnibus his arteriis coadunantur; undè facilè patet obliterati trunci vices gerere posse ramos collaterales.

EX CHIRURGIA.

Aneurysma definitur tumor sanguineus à dilatatâ vel ruptâ arteriâ natus undè in verum spuriumque dividitur: Verum cùm intra tunicas arteriæ ultrà modum expansas continetur sanguis; spurium quandò suos perfregit limites, & in vicinas cellulas effunditur.

In primarium & secundarium distinguitur spurium aneurysma. Primarium arteriâ vixdum læsâ agnoscitur: si sanguis ex vulnere levi in vicinam cellulam diffluat, eamque paulatim distendat, circumscriptum nuncupatur; si læsione gravi in cellularem textum effundatur, & hinc indè exundet, vocatur diffusum; sin autem in vicinam venam, seu ex communi vulnere, seu ex utriusque vasis erosione transfundatur, dicitur aneurysma per anastomosim.

Secundarium vel aneurysmatis veri disruptioni succedit, vel oritur ex falso aneurysmate aptâ primò vinctura coercito, mox verò ex compressionis negligentiâ aut ægri imprudentiâ recrudescente, cùm coagulum quo obturabatur arteriæ vulnus, sanguine vividiùs affluente & irruente dejicitur.

Plurimæ aliæ sunt aneurysmatum divisiones; nempe in interna & externa, simplicia & complicata, majora vel minora. Modò pulsant, modò levis tantùm fremitus percipitur : nunc truncum, nunc ramum aggrediuntur, undè varia prognosis, diversaque medendi methodus. Sed hìc multa generalia ex consilio omittimus, de aneurysmate in Poplite solummodò disserentes.

Attentè consideranti quot quàmque fortes musculi genu articulationem circumdent, quanta sit eorum actio, quàm validos, quàm varios, quàm repetitos motus exerceant, facilè patebit nullam corporis partem, si brachium excipias, aneurysmati magìs obnoxiam fieri. Et quidem non unum tantùm arteriæ popliteæ punctum invadit, sed modò principium, modò finem, nunc mediam partem, nunc totam arteriæ longitudinem aggreditur.

Quidquid arteriæ tunicarum vim obsistentem vel imminuit, vel frangit, aneurysmatis inter causas meritò recenseri potest. Externæ sunt contusio, vulnus, subita & nimiùm intensa vel frequentiùs repetita femoris & cruris musculorum contractio, ut in bajulis, cursoribus, textoribus, &c.

Internæ, vasorum obstructio, ossificatio, ulcera interna, lues venerea, scorbutus, &c.

Facillimè ut plurimùm dignoscitur aneurysma : Sæpè tamen sagacissima Chirurgi perspicacia desideratur : nonnunquam enim ita obscuris se signis prodit, ut nisi omnia sedulò ponderaveris, nisi varia symptomata attentè conferas, nisi præsertim diuturniori experientiæ innitaris, in eo sis aliquando ut abscessum pro aneurysmate adesse pronunties, quod & in Chirurgiæ opprobrium, & in ægri perniciem verteretur. Verum aneurysma arguit tumor in Poplite circumscriptus, mollis, fluctuans, ovum figurâ referens, pulsum pulsui arteriæ *isochronon* habens : cutis adnatæ

non immutatur color, & absunt pariter, nisi jamdudùm inoleverit, calor & dolor. Cùm autem accrescit, durior fit, ægrè percipitur arteriæ pulsus, fremitus perindè ac in spurio stridet, quæ omnia à concreto sanguine & polypis meritò sunt deducenda.

In spurio aneurysmate prominet tumor inæqualis, hinc & indè durus, digito sæpiùs obsistens: vix percipiuntur pulsationes, imò ad tactum crebrò resonat strepitus; cutis violaceis fœdè distinguitur maculis; tandem absunt signa quæ verum aneurysma comitantur.

Ex morbi diuturnitate varia subsequuntur symptomata, tùm in spurio, tùm in vero aneurysmate quod eumdem diutiùs gradum servare constat; & quidem tumoris incremento sanguis ibidem lentè & segniter actus in vasa, stagnat, concrescit. Tùm densissimus evadit saccus: enatis polypis intercluditur arteriæ tubus; undè, si infra tumorem exploratur, perdebilis percipitur pulsus. Gravis primùm dolor in Poplite, dein acutissimus ad malleolum usque protenditur. Varii genu motus in principio ardui & difficiles, brevi nullatenùs exerceri possunt. Interdùm frigoris sensus aut stupor totum invadit membrum. At verò sæviente dolore imaque ad ossa delato, febris arida depascitur artus, ægro nulla quies, perpetuis exagitatur vigiliis, pes & crus mirum in modum tument œdemate, mox gangrænâ corripiuntur, modò ita corroduntur ossa ut à causâ vel levissimâ perfringantur, modò sponte suâ disrumpitur saccus aneurysmaticus, undè, nisi citissimè adhibeatur auxilium, lethalis ingruit hæmorrhagia.

Licet hæc omnia non sint in quocunque aneurysmate pronuntianda, nihilominùs inter gravissimos ille morbus annumerandus est; sed varii sunt periculi gradus pro variis casibus æstimandi. Minùs exitiale in arteriæ principio, quàm in loco ubi dividitur

aneurysma judicandum est : spurium vero periculosius, quòd verum plerumque diutiùs in eodem statu remaneat, dùm spurium enumerata sæpiùs adducat mala. Ortum à causis internis magis nocivum, quàm ab externis : simplex nil funesti portendit ; compositum, sive aliis aneurysmatibus, sive aliis stipetur morbis, ægrum sæpissimè in vitæ discrimen adducit. Damnosum est ubi obcalluit, ubi vastum est ac diffusum ; contrà verò, levius habebitur : varia demùm pro ætate, sexu, temperamento, &c. prognosis instituenda.

Ad curationem triplex patet via : compressio, ligatura, amputatio membri ; sed ad unum ex his mediis promiscuè & indiscriminatim non confugiendum ; omnis enim ægri salus sæpè sæpiùs ex prudenti inter ea delectu pendet : omne igitur ingenium, omnem sagacitatem ad id intendat Chirurgus, ut, quid morbo conveniat, quid non, judicet & eligat.

Certè quidem si ægri arbitrio optio permitteretur, compressio, ut potè mitior methodus, solummodò adhiberetur, sed certis tantùm in casibus admitti potest : nempè cùm aneurysma recens & parvum nullis gravioribus stipatur malis : si spurium sit, cùm levis est arteriæ læsio, sanguisque nec latiùs in telam cellulosam diffunditur, nec grumis polypisque durioribus concrevit : Si verum, cùm tumor omnis undique ita comprimi potest, ut nullâ ex parte diffluere vel iterùm prominere possit : tandem hæc, saltem tanquam palliativa, methodus ineunda, quoties in aliis nulla spes ponitur, aut omnem operationem pertinaciter æger refugit.

Quâcunque de causâ electa fuerit, instituitur ope duarum fasciarum quarum altera tumori, altera toti membro admovetur. Illa concavo munitur scuto ad eminentiam configurato, cujus concavitas, tumore decrescente, paulatim ita imminuitur, ut demùm ad planitiem prorsùs accedat : laxior primò vinctura

magis magìſque indies conſtringitur, ita tamen ut liber ſanguini tùm per venas tùm per arterias collaterales circuitus permittatur: non nocebit tamen, ſi parùm frangatur ejus impetus pulvillo oblongo ſecundùm arteriam decurrente, ſecundâque faſciâ leniter conſtricto. Ad id quoque plurimùm conferent ſanguinis miſſiones plùs minùſve repetitæ, parciſſima diæta, potus diluentes & frigidi: admovebuntur topica refrigerantia, adſtringentia: ſed, quod operæ pretium, ab omni motu abſtinebit æger; cubili veluti affixus, perfectè & animo & corpore quieſcet. Hæc ſi ſedulò diùque obſerventur, aliquando fieri poterit ut, ſive ad juſtam diametrum reductâ arteriâ, ſive grumo indurato læſos illius parietes coadunante prorsùs curetur aneuryſma.

Si, rebus attentè perpenſis inutilis, aut nociva compreſſio futura videatur, neceſſaria operatio; ſed antequam celebretur, pariter videndum an felicior ex eâ ſucceſſus ſperari poſſit. Nulla enim unquam ſuſcipienda eſt *encheireſis* quin ægro, ſin perfectam ſanitatem, ſaltem aliquid afferat boni. Ab eâ igitur abſtinendum eſt:

1°. Si tumoris amplitudine nullus arteriæ ligandæ ſuperſit locus;

2°. Si ad popliteæ in tibialem & peronæam diviſionem extendatur ſaccus aneuryſmaticus;

3°. Si ita integumentis & oſſibus adhæſerit, ut ab iis nullâ arte ſeparari queat;

4°. Si carie afficiantur oſſa;

5°. Si naturam oſſeam arteria induerit;

6°. Si ex latiori vaſis rupturâ ſequatur immane vulnus, undè arteriarum collateralium deſtructio & anaſtomoſeωn defectus;

7°. Si multiplicia adſint aneuryſmata;

Quæ ſi abſint, operatio ſic inſtituenda.

Paratis quæ ad eam celebrandam neceſſaria ſunt, vinculo ſeu torculari ad mediam femoris partem affixo, pilâque infra Fallopii ligamentum poſitâ, ægro in abdomen decumbente & dexteris juvantibus miniſtris, femore crureque contentim firmatis, ſuſpensâ & levi manu duplicata aut protenſa ſecantur integumenta, adeò ut ſuprà & infrà tumorem uno vel duobus pollicibus ſuperet ſectio, aponeuroſim & celluloſam telam ſejungendo, dein, quo faciliùs removeantur iſchiadicus nervus & vena, flectendum eſt genu, quandòquidem non ſine magno periculo hæ ligarentur partes. Tum reſecatur ſaccus aneuryſmaticus, ejuſque cavo ſanguineis grumis, quibus ſcatebat, depleto, ſpongiis vino aut aquâ tepidâ madidis vulnus abluitur & mundatur. Superior poſteà arteriæ ligatura ope acûs longæ & percurvæ filis plurimis munitæ, os inter & arteriam cautè immiſſæ ita conſtringitur, ut laxato torculari nullus affluat ſanguis. Inferior eâdem methodo iiſdemque legibus inſtituitur. Demùm linteo carpto vel ſicco, vel colophoniâ pulveratâ ſaturato impletur vulnus, atque mollibus ſpleniis, faſciâque molliter circumductâ involvitur. Tandem ſuper latus vulneri obverſum reponitur æger, & membrum ſemiflexum in pulvinari collocatum, laxato torculari ibidem pro re natâ fixo, pannis vel mantilibus calidis coopertur.

Si membri ſervatur calor, felicem ſperare licet exitum: ſanguineo paulatim ſero vinctura tingitur, & ſeriùs ociùſve, ſed ut plurimùm versùs ſeptimam diem fit prima vulneris deligatio, niſi celeriorem puris exundatio requirat, ſuſpenſo firmiter membro, cautè & molliter, juxta leges artis peragenda, ſecundâ vel tertiâ quâque die renovanda: tùm uti poſtulabit vulnus ad quadrageſimam uſque diem, quâ plerumque decedunt ligaturæ, non nunquam tamen propter cicatricis progreſſus induſtriè reſecandæ.

Cætera quæ consultò omisimus, ex artis præceptis peragentur.

Hæc est, ubi favet Natura morbi, methodus ineunda (1). Sin autem post operationem frigescat membrum, ac proindè lethalis immineat gangræna, si superiùs memoratæ absint conditiones, ad amputationem, tanquam unicam salutis anchoram, confugiendum est.

---

(1) Hujus methodi præstantiam præclarè demonstrant operationes duæ, quas in Regio Scholarum Hospitio feliciter instituit Clariss. Magister D. Pelletan.

